

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

33. De Apologia & Purgatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

sanguina - *volun-*
tate ex-
promenda.

plurimumque, vt odium, quod cupimus accen-
dere, cum vehementior fuerit rei calamitas,
deferuescat, & vicissim locum miserationi ce-
dat. Itaque & acres etiam accusatores signifi-
cant se non hominis cruorem sitire, qui ab
omni crudelitate sint alieni, sed dolere quod
reus se in eos laqueos coniecerit, vt nisi cum
maximo legum, & reip. detrimento saluus esse
non possit.

Penè illi expedire vt quamprimum dam-
netur, vt moriatur, & commune odium ex-
piet. Alia tamen ratio est, vbi & molliores ti-
rentur iudices, & valde infamis, ac scelestus
est reus; tum enim grauiora quæque atrociter
commemorantur, & impunitas futura licen-
tia exaggeratur, vt nullum ei pateat effu-
gium.

uersariorum, fraudibusque detectis resspit-
cant, & nostri sint partibus in potestatem p-
quiores.

Tum verò maximè hæc lenitas, vel potius
quædam minima siccata orationis maiestas
requiritur à Christianis, & religiosis personis,
vt ipsi moderationis, quam profitentur, præ se
ferant documentum. Quæ ratio præclare ab
Athenagora, & Iustino in Apologijs imita est;
numquam enim non honorificè Imperatores,
& Senatam appellant, & ille quidem modò
μᾶλλον βασιλέων, modò μεγίστους φιλοσόφων,
& φιλομαθῶν ἄντων maximos, humanissimos,
eruditissimos nominat; hic sacrum senatum
ἱερὰν σύγκλητον, atque omni conuicio abstinen-
tes robustis agunt rationibus, qui certè modus *facet*,
efficax est, & potens.

Alius est acrior, & magis aculeatus, qui ad
improbos, & virulentos calumniatores coer-
cendos adhibetur, qui vt sunt ceruicosa cuius-
dam audaciæ, leuioribus remedijs sanari mi-
nimè possunt. Sed vt Tigres Musica, ita illi
suauitate orationis efferantur.

Tales sunt Hæretici Ecclesiæ nomini & re-
ligionis ordinibus perinensi, quos Ecclesia-
stici scriptores, & viri sancti non molli brachio
tractare solent. Talis fuit ille Appion, qui cum
in antiquam Iudæorum religionem stoma-
chum petulanter eructasset, multa de Moyse,
& Patriarchis pessimè fabulatus, à Iosepho
acri, & neruoso scriptore non segniter carpi-
tur, & confutatur. Nec molli stylo Græcos
Φιλοσόφους & φιλοπαιδαγωγούς Christianæ scilicet
religionis derisores excipit Theodoretus,
aut Iulianum mellitis verborum globulis per-
fundit Nazianzenus: sed in Dei causa tacet
orationis spiritus, quas ardor spiritus in istis
argumentis suggerit.

Ordo autem, & dispositio Apologiæ talis
est: præmitti solet exordium, in quo defensionis
istius ratio affertur, & nonnulla de rei cir-
cumstantijs delibantur, quibus ad confutatio-
nem fiat apparatus.

Mox ipsa refutatio succedit potissima pars
Apologiæ, in qua instituenda triplex sermè
dispositio seruat.

Alij enim ex tota accusatione certa sibi, ac
præcipua capita confutanda præstituant, quibus
eneruatis, tota faciliè aduersariorum cor-
ruat oratio.

Sic Athenagoras apologiam in tria capi-
ta totam diuidit, & proponit his verbis,
*τρία ἔστιν ἡμῖν βέβαια ἡμῖν ἐγκ. ἡμῖν ἁ, ἀθεο-
γῆτα,*

De Apologia, & purgatione.

CAPVT XXXIII.

Apologia, siue purgatio, defensio est,
quæ accusationi opponitur. Hæc pro
personarum, rerum, & argumentorum
ratione varia, & multiplex esse solet.

Etenim si, qui se purgare conatur, est nocens,
& acerrimum habet accusatorem, grauior
ei nascitur, & operosior defendendi ratio. Itaq;
vbi res manifestissimis tenetur indicijs, iuuat
facti excusationem à varijs, quæ in rem cade-
re solent, circumstantijs potius aggredi, quàm
frustra in faciendo laborare.

At vero si innocens est, qui accusatur, &
eam calumnia futura est concertatio, *potentis-
simum defensionis telum est innocentia.*

*Innocen-
tia telum
potentis-
simum.*

Et vix vllus inuenietur tam callidus in su-
telis calumniator, qui saltem aliquando non
impingat. Nam mendacia, vt præclare dictum
est ab antiquo poeta, cauda vt plurimum ni-
grant, & in extrema sui parte falsa deprehen-
duntur.

*Apologia
vses apud
Principes.*

Magna autem est habenda personarum, &
rerum ratio. Nam si Apologia habenda est ad
Reges, & Principes, qui errore communi in-
ducti, & ab improbis calumniatoribus decep-
ti, in nos fuerint iniquiores, quàm eorum di-
gnitas postulabat, non sunt temerè conuictijs
irritandi, sed miti potius veritate, & prudentia
de rebus edocendi, quò agnita grauitate ad-

τῆρα, δούρα δειπνα, οἰδι ποδείας μίξαις. Trium flagitiorum infamis tumor de nobis spargitur: impietatis, Thyestiarum epularum, concubitus incesti. Quæ si vera sunt, profulcat, ut Christianorum gens funditus exscindatur: sin falsa, sic apud imperatores veritati locus, & innocentie perfugium.

Mox singula crimina discutit, & refellit. Ad summum perorat à prolixo Christianorum in Imperatores studio, & obseruantia his verbis:

Athena. in Apol.

περὶ μου τῆς ἀρχῆς τῆς ὑμιτέρης ἐχθρότητα, ἵνα πάς ᾤ παρά πατρός καὶ τὸ δεικνύοντα διαδέχεται τὴν βασιλείαν, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπέσθιν ἡ ἀρχὴ ἑμὴ πάλαι ὅτι χερσὶν γίγνομαι ἐναυλαμάνη, τὸ το δὲ ἐστὶ καὶ πρὸς ὑμᾶς, ὅπως ἤμενοι καὶ ἡσόχιοι βιοῦμεν διὰ γὰρ καὶ αὐτοὶ δὲ πάντα τὰ κλημενόμενα προθύμως ὑπακροῦμεν.

Christiani quid pro Imperatoribus precari soliti.

Nos enim pro imperio vestro preces ad Deum fundimus, & ut filius (quod iustissimum est) in regno olim parenti succedat, utque imperium vestrum magis magisque semper augeatur. Denique omnia vobis ex animi sententia eueniant, oramus, quod & nobis salutare fuerit, ut quietam, tranquillamque vitam degentes vobis interim ad quælibet imperata deferuiamus.

Hæc ratio apta est, cum diuisio commode fieri potest. Nam & oratio solutiorem habet tractum, & maiorem lucem perspicuitatis. At ubi ab accusatore multa, & minuta per totam orationem sparsa sunt, quæ tamen refelli oporteat, pugnandum est casum, ex quo quidem fit oratio magis abrupta, non minus tamen habet neruorum.

Hanc viam iniit Iosephus aduersus Apionem: cum enim ille minutis fabulis accusationem referisset, de Moysæ Heliopolitano, Sabbatho, Zabido, & similibus multa commentus, Apologeticus ex uno in aliud per abruptum salit, quamquam non sine transitio-num artificio, quæ res in eo genere difficilis est.

Proponit autem breuiter aduersarij calumniam, totam vim contrahens in pauca, deinde si leuis est, irridet, si quid habere videtur probabilitatis, infringit hoc modo:

Ioseph. l. 2. aduers. Apionem.

Αὐθάρει δὲ φησι τῶν πρεσβυτέρων, ὅτι Μωσῆς ὁ ἡλίας πολίτης, ὁμοπόλι νεώτερος ἐστὶν αὐτῶν, ἐκείνοις δὲ πιστώσας, τοῖς δὲ

τῆρ ἡλιαν ὅτι αὐτοῖς αὐτῶν, καὶ συγγενομένοις.

Accepisse autem se dicit à maioribus natæ Moysen Heliopolitanum: scilicet ipse iunior, sed his fidem habens, qui per ætatem illum familiariter nouerant.

Deinde huius calumnie vanitatem explodens: Et de Homero quidem poeta, quamuis Grammaticus, non posset, quænam sit eius patria, certò affirmare, neque de Pythagora tantum non heri, nudius ac tertius nato: De Mosè vero tam multis annis illos præcedente, tam facillè deecernit, credens seniorum narrationem: vnde manifestè illum mentiri apparet.

Quin & temporum ratio, quibus Mosem ait eduxisse leprofos, & cæcos, & claudos, belle concinit iuxta Grammaticum hunc diligentissimum, &c. Ita singula perstringit, & cludit.

Hoc idem præstat M. Tullius in Apologia, quam pro se habet secunda Philippica, ubi Antonij argumenta quasi minutis sagittis cursim infringit, ut,

Contra rem suam venisse me nescio quomodo questus est. An ego non venirem contra alienum pro familiaribus, & necessario meo? Non venirem contra gratiam, non virtutis specie, sed ætatis flore collectam? Non venirem contra iniuriam, quam iste intercessoris iniquissimi beneficio obtinuit, non iure prætorio.

Cic. 3. Phil.

Deinde salit in aliud.

At enim te in disciplinam meam tradideras: Nam ita dixisti: Domum meam ventituras: Næ tu si id fecisses, melius famæ, melius pudicitie tue consulisses: sed nec fecisti, nec si cuperes, tibi per C. Curionem facere licuisset.

Tertius apologiæ, seu purgationis modus est scriptis codicibus aptior, quam pronuntiatibus orationibus, ubi non tantum aduersariorum sentus referuntur nostris comprehensissimis sententijs, seu ipsamet eorum verba commemorantur, discutuntur, minutatim confutantur. Hæc methodum sequenti sunt.

Apologia tertius modus.

Basilus in Eunuomium, C. Cyrilus in Iulianum.

DE